

למה בכל מקום בתורה שנזכר "צמר ופשתים" הקדים צמר לפשתים ואף בפרשתנו בסמוך נאמר "בבגד צמר או בבגד פשתים" ואילו כאן הקדימה התורה פשתים לצמר?  
וביאר בספר טעמא דקרא שרבי יהודה סובר שאונין של פשתן מטמאים בנגעים מיד ושל צמר דוקא משיטוו ולפיכך כיון שחוטי פשתן מטמאין לפני הצמר על כן לגבי שתי וערב הקדימה התורה פשתן לצמר.

**זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור לטהרו או לטמאו** (פרק י"ג פסוק נ"ט)  
מפני מה הקדים הכתוב טהרה לטומאה?

וביאר המהרי"ל דיסקין שבטומאה הבגד שבו עוסק הכתוב כיון שנטמא פעם אחת שוב לא שייכת בו טהרה שהרי ציורה התורה "באש תשרפנו" והוא כלה מן העולם ולעומת זאת בטומאת האדם יכול האדם ליטמא ואחר כך לכשיתרפא מנגעו ישוב ויטהר.

### פרשת החודש

**החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם כחדשי השנה** (שמות פרק י"ב פסוק ב')

הגאון מוילנא אומר רמז נפלא המרומז בפסוק זה.

יש דין שבראש חדש אסור לצום פרט לראש חודש ניסן שיש נוהגים לצום ביום זה (משום שבאותו יום מתו נדב ואביהוא בני אהרן), ויש דין נוסף שבשאר ימי חודש ניסן אסור לצום בשונה משאר ימות השנה שמותר לצום, אומר על זה הגאון מוילנא שדינים אלו מרומזים בפסוק **החודש הזה לכם** דהינו ימי חודש ניסן **ראש חדשים** הינו כראשי חדשים שבשאר חדשי השנה שדין ימי חדש ניסן כשאר ראשי חדשים של שאר ימות השנה שאסור לצום בהם, **ראשון הוא לכם** הינו היום הראשון של ראש חודש ניסן **כחדשי השנה** הינו כשאר ימי החודשים של ימות השנה שמותר לצום בו.

#### העלון נתרם

להצלחת התורם ובני ביתו בכל מעשה ידיהם

ולרפו"ש הרב **אליעזר בן מרים** בתושח"י הרב **יצחק יעקב בן שנדל יפה** בתושח"י

והרב **אברהם בן שרל** בתושח"י והרב **חיים בן שרה** בתושח"י

והרב **חיים שלום צבי יהודה בן פסיה** בתושח"י והחתן **חיים איתי בן אהובה** בתושח"י

ולע"נ מרן שר התורה רשכבה"ג ר' **שמריהו יוסף חיים בן הרב יעקב ישראל קניבסקי**

**זצוק"ל** נלב"ע ביום שושן פורים ת.נ.צ.ב.ה. תשפ"ב

והרב **בנימין בן ר' שלמה זלמן אפרים** מצגר זצוק"ל נלב"ע ח' אב תשע"ט

ורעייתו מרת **לאה בת ר' שאול** מצגר ע"ה נלב"ע כ"ד אדר א' תשע"ט (שנפטרו ללא זרע)

**ואפרים בן רימה** ע"ה נלב"ע י"ב טבת תש"פ

ניתן לקבל את העלון במיל: [4157546@gmail.com](mailto:4157546@gmail.com)

אפשר לבקש גם בפלאפון אבל רק בין הסדרים **0534157546**

**ניתן להוריד את העלון באתר דרשו, ביום חמישי.** הדרכה: לדרשו ובחורים הורדת עלונים לחפש עלון בשם פנינים נפלאים, (לעלון קוראים פניני הפרשה – פנינים נפלאים).

## פניני הפרשה

### פנינים נפלאים לפרשת תזריע-החודש

שנלקטו ע"י הרב אברהם פוליאס

גליון מס' 232

**דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה**  
**תטמא** (פרק י"ב פסוק ב')

כתוב ברש"י ד"ה "אשה כי תזריע" א"ר שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף.  
מדוע דוקא בהלכות טומאה נתפרשה תורתו של האדם לאחר תורת בעלי החיים? ומדוע דקדקו חז"ל בלשונם לומר "יצירתו" ולא בריאתו?

וביאר החתם סופר ש"יצירה" מורה על החלק החומרי גשמי של האדם ואילו "בריאה" מורה על החלק הרוחני שבאדם ואכן "יצירת" האדם היתה אחר בריאת הבהמה והחיה והעוף ואולם "בריאת" האדם קדמה לכל ולפיכך כשם שיצירת האדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית כך תורתו נתפרשה אחרי תורת בהמה חיה ועוף ובאיזו תורה מדובר כאן בהלכות טומאה שבאה מהחלק החומרי והגשמי שבאדם.

**שם:**

לכאורה כי תזריע זה מיותר והיה צריך לכתוב אשה כי תלד זכר (ובגמ' דרשו על זה?)  
וביאר בספר טעמא דקרא שבא לומר שבחולין (ע.) בעי הדביק שני רחמים ויצא מזה ונכנס לזה, וקאמר כאן דלענין טומאת לידה אין השניה טמאה בכה"ג דבעינן כי תזריע וכאן אף על פי שילדתו מכל מקום לא הזריעתו.

**דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה**  
**תטמא, וביום השמיני ימול בשר ערלתו** (פרק י"ב פסוקים ב'-ג')  
למה כתב כאן דין מילה בין ימי טומאה לימי טהרה?

וביאר בספר טעמא דקרא דטעמא שהפסוק פירש למה ביום השמיני ימול משום שבזכר טמאה שבעת ימים כמו שכתוב בנדה (ספ"ג) שלא יהו הכל שמחין ואביו ואמו עצבין, ואולי זה כונת הת"י וביומא תמינאי תשתרי וברא יתגזר בשר עורלת' (וכן הראוני בפ"י יונתן שם).

**דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה**  
**תטמא, וכו' ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת**  
**אל פתח אהל מועד אל הכהן** (פרק י"ב פסוקים ב'-ו')

מפני מה אמר הכתוב "דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע" לכאורה היה עליו לומר דבר אל בנות ישראל?

וביאר רבי יהונתן אייבשיץ שהמפרשים פירשו שהאיש מצווה על פריה ורביה ולא האשה ולפי זה מבואר המשך הכתוב "ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעולה ובן יונה לחטאת" ואמרו חז"ל מפני מה אמרה התורה יולדת מביאה קרבן אמר להן בשעה שכורעת לילד קופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה ולפיכך אמרה התורה תביא כבש ומדין זה גופא מוכח שהאשה אינה מצווה על פריה ורביה כי לולי כן לא היה הנדר חל כלל שהרי זה "נשבע שלא לקיים את המצווה" וזהו שנאמר "תביא כבש" ומכיון שהדבר נאמר רק "אל בני ישראל" ולא לבנות ישראל ואם כן נדרה של היולדת חל ולפיכך עליה להביא קרבן על נדרה.

**שם:**

מדוע עד עתה קראתם התורה זכר ונקבה ואילו מעתה קראתם בן ובת?  
וביאר המשך חכמה שעד שלושים יום הם בספק נפל עדיין ואינם בחזקת בן ובת אלא בגדר זכר ונקבה בלבד ואך אחר ימי טהרה שחלפו שלושים יום יצאו מכלל ספק והריהם בגדר בן ובת.

**וביום השמיני ימול בשר ערלתו** (פרק י"ב פסוק ג')

למה בפרשת פסח כתוב "כי יקנה קנין כספו ומלתה אותו" וכן "וכי יגור אתכם גר המול לו כל זכר" ולא נזכר "בשר" כמו כאן?

וביאר החתם סופר שדרשו חז"ל אפילו יש שם בהרת וכו' אבל לפע"ד רומז כאן דישראל ערל נקרא מהול (כמו שכתוב בחז"ל) וגוי מהול נקרא ערל דישראל אינו אלא ערל בשר אבל לבו מהול לה' אבל גוי הוי ערלי לב וכשמתגייר מקבל דת האמת נעשה מהול בכל ולכן פה הלשון בשר ערלתו וכו' אבל שם בקונה עבד גר שמל כתוב מל דהוי מילה ממש. (מובא בספר דברך נצב בשמים)

**שם:**

מדוע מתקיימת מצות ברית מילה דוקא ביום השמיני להולדת הבן?

וביאר רבינו בחיי שמצות מילה היא כעין קרבן כשם שדם הקרבן הריהו ככפרה על המזבח כך גם דם המילה מכפר ולכן מצותה ביום השמיני כי קרבן אינו מכפר אלא מיום השמיני והלאה שנאמר "ומיום השמיני והלאה ירצה" (ויקרא כב כז) וכשם שקרבן כתיב "ואכלו אותם אשר כופר בהם" (שמות כט לג) שאכילת הקרבן היא לכפרה כך ישראל עושים סעודה ביום המילה.

**שם:**

מפני מה נקבעה המילה ליום השמיני?

וביאר הרמב"ם לפי שהתינוק בעת לידתו עדיין לא התחזק רגש האהבה והחיבה של הוריו כלפיו ואינה דומה אהבת אב ואם את התינוק בן יומו כאהבתם אותו בגיל שנה ואין דומה אהבתם אליו בהיותו בן שנה לאהבתם אליו בהיותו בן שש וככל שגדל פרק הזמן שהם מגדלים אותו כך גדלה אהבתם וחיבתם אליו ולפיכך לו היתה מצות המילה נדחית לגיל שנתיים או שלוש אז היה מקום לחשוש לביטול המילה מחמת האב לאהבתו לבנו.

**ובמלאות ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת אל פתח אהל מועד אל הכהן, ואם לא תמצא ידה די שה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה** (פרק י"ב פסוקים ו'–ח')

למה ביולדת חילקה תורה בעולתה בין עניה לעשירה וחטאתה לעולם עוף?

וביאר בספר טעמא דקרא שבנידה (ל"א:) אומר רבי שמעון מפני מה יולדת מביאה קרבן שבשעה שכורעת לילד נשבעת שלא תזקק לבעלה מתקיף לה רב יוסף והרי מזידה היא ובחרטה תליא מילתא ועוד קרבן שבועה בעיא לאתויי.

ויש לומר דגם רבי שמעון לא סבר שנשבעת ממש דאם כן צריכה התרה אלא מהרהרת לישבע וכן אמרו בב"ר פ"כ מרפרפת בלבה ועולה באה על הרהור הלב כמו שכתוב בירושלמי יומא פ"א ה"ג ולכן אמרה תורה בעולה שיהא כמו קרבן שבועה שיש חילוק בין עני לעשיר אבל החטאת אינו אלא משום טומאה כמו זבה ולכן מביאה תמיד עוף כזבה.

**ובמלאות ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת אל פתח אהל מועד אל הכהן** (פרק י"ב פסוק ו')

למה בכל מקום מקדים תורים לבני היונה חוץ מכאן?

וביאר הבעל הטורים לפי שאינו מביא אלא אחד ואם ימצא יונה לא יקח תור לפי שבן זוגו מתאבל עליו ואינו מזדווג לאחר.

**והקריבו לפני ה' וכפר עליה וטהרה ממקר דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה** (י"ב ז')

למה בקרבן עשירות נאמר "וכפר עליה וטהרה" ואילו בקרבן דלות נאמר "וכפר עליה הכהן וטהרה"?

וביאר בעל שואל ומשיב שבקרבן עשירות נחלקו העולה והחטאת בענייניהם ובעוד שהעולה היא כבש בן שנתו וחטאת היא בן יונה או תור ונמצא שאין ביד הכהן לשנות הכפרות ואם שינה פסול הרי לנו שהיולדת היא עיקר הגורם לכפרה בכך שהביאה את קרבנותיה ואילו הכהן אינו אלא

מקריב וזו שנאמר "וכפר עליה" סתם.

ולעומת זאת בקרבן דלות נצטווה היולדת להביא "שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחת לחטאת" ואם כן ביד הכהן לבחור איזה מהם יהא עבור "עולה" ואיזה עבור "חטאת" וביד הכהן לבחור איזה מהם יהיה לחטאת ונמצא שהעיקר תלוי בכהן.

**אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים** (פרק י"ג פסוק ב')

מפני מה נמסרה תורת הנגעים דוקא לכהנים?

וביאר המשך חכמה שהנגעים הם בגדר מחלה מדבקת וההתעסקות בהם היא ענין שבסכנה ולפיכך יש צורך בהשגחה פרטית מיוחדת כדי שהעוסק בהם יינצל מפגיעתם הרעה של הנגעים ולכן בחרה התורה בבני אהרן הכהנים לפי שהם מובדלים משאר ישראל ומושגחים בהשגחה פרטית יתירה.

**וראה הכהן את הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע עמק מעור בשרו נגע צרעת הוא וראהו הכהן וטמא אותו** (פרק י"ג פסוק ג')

למה כפל הלשון וראה הכהן וראהו הכהן?

וביאר המשך חכמה ששני ראיות יש כאן בתחילה צריך הכהן לראות ולהתבונן בנגע עצמו האם הוא אכן ראוי לטומאה מצד עצמו וזהו "וראה הכהן את הנגע".

ולאחר מכן צריך הכהן להתבונן ולראות את האיש האם הוא ראוי לטומאתו שהרי הלכה היא שאם הוא חתן נותנים לו כל שבעת ימי המשתה וכן הלכה היא שברגל נותנים לו כל הרגל ולכן נאמר "וראהו" שיראה אותו אם הוא ראוי לפי הזמן לטומאתו וזהו שדרשו חז"ל על הפסוק "וביום הראות בו בשר חי יטמא" ו"יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו".

**וראה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו וטהר את הנגע כלו הפך לבן טהור הוא** (י"ג י"ג)

מפני מה שיער לבן סימן לטומאה הוא ואילו כשכולו הפך לבן טהור הוא?

וביאר החפץ חיים שלימדה אותנו התורה דרך חיים ותוכחות מוסר וציוותה אותנו התורה על המצורע לישב בדרך מחוץ למחנה ולא יהיו טמאים יושבים עמו כדי שיתעורר להיטיב דרכיו ולהכניע לבו לה' ואכן אם יעשה וינהג כך יטהר, וכל ההרחקות והגדרים שציוותה עליו התורה הן רק כאשר נראה הנגע בחלקי גופו וזעיר שם זעיר שם כי אז אמנם יש חשש שהאדם לא ישים לבו אל הנגע ויאמר כי אך מקרה הוא אולם כשפשתה הצרעת בכל גופו וכסתהו מכף רגל ועד ראש שוב אין מקום לחשוש שהאדם ימשיך להכביד את לבו ואדרבה ודאי ינעם אז בכל לבו לפני ה' והכנעתו מטהרתו.

**איש צרוע הוא טמא הוא טמא יטמאנו הכהן בראשו נגעו** (פרק י"ג פסוק מ"ד)

מדוע אמרה התורה "צרוע הוא" ולא אמרה "צרעת היא"?

וביאר האור החיים ש"צרוע" הוא שם תואר והוא נבזה ושפל יותר מאשר אם היתה התורה מעידה עליו כי יש לו "צרעת" ולא בכדי באה התורה ללמדנו כי איש זה במעשיו הרעים נמאס בעיני ה' עד שהביא עליו את הצרעת ושאר הנגעים באים בהצנע כי ה' חס על כבוד הבריות וגם כאשר ראויים הם לעונש מענישם הקב"ה באופן שלא יתגנו לעיני כל אולם איש זה כיון שנמאס כל כך בעיני ה' הביא הקב"ה עליו נגע מאוס זה אשר פרח בקרחתו ובגבחתו ונגלה לעיני כל כי הוא נבזה ומאוס גם בעיני הבריות וזהו שאמרה התורה "איש צרוע הוא" ושפל ובזוי כי "בראשו נגעו".

**או בשתי או בערב לפשתים ולצמר או בעור או בכל מלאכת עור** (פרק י"ג פסוקים מ"ח)

למה מוסיף הכתוב את המילה או בין בשתי לעורב?

וביאר בספר טעמא דקרא נראה דלכך כתיב כן ולא כתיב או בשתי וערב דלא תימא כיון שהערב עתיד ליכנס לתוך השתי צריך שיהא הנגע בשתיהן דומיא דסגוס דאינו מטמא עד שיראה באריג